

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Харківського національного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, доцент

Дмитро ШВЕЦЬ

2020 р.

ВИСНОВОК

Харківського національного університету внутрішніх справ щодо дисертації Козара Анатолія Володимировича на тему «Кримінологічна характеристика та запобігання Національною поліцією України посіву або вирощуванню снотворного маку чи конопель», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ 23 листопада 2017 року (протокол № 3).

ВИТЯГ

з протоколу засідання фахового семінару кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1 та кафедри кримінального права та кримінології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ № 14 від 03 липня 2020 року

ПРИСУТНІ:

Литвинов О. М. – доктор юридичних наук, професор; Ященко А. М. – доктор юридичних наук, професор; Орлов Ю. В. – доктор юридичних наук, професор; Харченко В. Б. – доктор юридичних наук, професор; Юхно О. О. – доктор юридичних наук, професор; Ємельянов В. П. – доктор юридичних наук, професор; Гладкова Є. О. – доктор юридичних наук, старший дослідник; Шульга А. М. – доктор юридичних наук, доцент; Кондратов Д. Ю. – кандидат юридичних наук, доцент; Козар А. В. – ад'юнкт Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

В РЕЖИМІ ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЇ:

Ведмідський О. В. – кандидат юридичних наук (науковий керівник); Васильєв А. А. – кандидат юридичних наук, доцент; Казначеева Д. В. – кандидат юридичних наук, доцент; Фіалка М. І. – кандидат юридичних наук, доцент; Черевко К. О. – кандидат юридичних наук, доцент; Юртаєва К. В. – кандидат юридичних наук, доцент; Вапсва Ю. А. – кандидат юридичних наук, доцент; Давиденко В. Л. – кандидат юридичних наук, доцент; Канібер Ю. М. – кандидат юридичних наук, доцент; Кундеус В. Г. – кандидат юридичних наук, доцент; Луценко І. Г. – кандидат юридичних наук; Авдєєв О. О. – кандидат юридичних наук; Олішевський О. В. – кандидат юридичних наук; Шевелєв К. Є. – кандидат юридичних наук; Фоменко М. В. – кандидат юридичних наук; Цвіркун Н. Ю. – кандидат юридичних наук; Шевчук Т. А. – кандидат юридичних наук.

З присутніх – 8 докторів наук та 18 кандидатів наук – фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення дисертаційного дослідження ад'юнкта Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ Козара Анатолія Володимировича на тему «Кримінологічна характеристика та запобігання Національною поліцією України посіву або вирощуванню снотворного маку чи конопель», виконаного у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ і поданого на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» щодо його рекомендації до розгляду та захисту в разовій спеціалізованій вченій раді Харківського національного університету внутрішніх справ.

СЛУХАЛИ:

Доповідь Козара А. В. про результати виконаного дослідження, який у своєму виступі ознайомив присутніх із структурою дисертації, обґрунтував актуальність обраної теми дослідження, сформулював його мету та завдання, охарактеризував основні положення, що відображають наукову новизну дослідження, висвітлив наукову та практичну значущість одержаних результатів. Здобувач зазначив, що результати дослідження були оприлюднені на науково-практичних конференціях, основні положення, висновки та пропозиції, що сформульовані за результатами дисертаційної роботи, викладено у статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях.

Як зазначив дисертант, наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що робота є першим комплексним монографічним дослідженням в Україні, яке присвячене вирішенню теоретичних та прикладних проблем запобігання Національною поліцією України злочинам, пов'язаним з незаконним посівом або вирощуванням снотворного маку чи конопель.

По закінченню доповіді Козару А. В. присутніми були поставлені наступні запитання:

Смельянов В. П.: Чи аналізували Ви сучасний стан наукових досліджень проблеми запобігання вирощування снотворного маку чи конопель?

Відповідь: Дякую. У своїй роботі ми аналізували стан наукової розробленості проблеми запобігання вирощування снотворного маку чи конопель у підрозділі 1.1. Зазначу, що за часи незалежності України дослідження саме кримінальної відповідальності та покарання за цей злочин присвячено праці багатьох вчених, але фрагментарно на рівні наукових статей, параграфів підручників чи науково-практичних коментарів. На дисертаційному рівні у кримінологічному вимірі розглядувану проблему дослідив А. М. Бабенко (м. Донецьк, 2007 рік), проте автор акцентував увагу на діяльності органів внутрішніх справ, а саме міліції та у зовсім інших соціально-економічних умовах. Положення ж докторської дисертації Є. О. Гладкової за темою «Кримінологічні засади стратегії й тактики протидії наркозлочинності в Україні» (м. Харків, 2019 рік) стали методологічним підґрунтям для формулювання висновків дослідження проблеми кримінологічної характеристики та запобігання Національною поліцією України посіву або вирощуванню снотворного маку чи конопель.

Харченко В. Б.: Сформулюйте лаконічно формулу наукової новизни проведеного Вами дослідження.

Відповідь: Дякую. У дисертації надано сучасну кримінологічну характеристику незаконного посіву або вирощування снотворного маку чи конопель та розроблено заходи запобігання Національною поліцією України цьому злочину, що зможуть зробити поліцейську діяльність у цій сфері більш ефективнішою.

Юхно О. О.: У дисертації Ви вперше довели, що здійснення супутникового космічного моніторингу у перспективі має стати дієвим засобом виявлення незаконних посівів нарковмісних рослин на значних площах, у разі відсутності попередньої оперативної інформації про такі посіви. Скажіть, будь ласка, чи є реальним такий захід в Україні?

Відповідь: Дякую. Дійсно, у дисертації нами вперше доведено, що здійснення супутникового космічного моніторингу у перспективі має стати дієвим засобом виявлення незаконних посівів нарковмісних рослин на значних площах, у разі відсутності попередньої оперативної інформації про такі посіви.

Пропонується розробити механізм використання підрозділами Національної поліції України протидії наркозлочинності даних, які отримують компанії, що використовують технології супутникового моніторингу земель для виявлення незаконних посівів снотворного маку та конопель. Проте, я звертаю особливу увагу лише на перспективу такого засобу виявлення незаконних посівів нарковмісних рослин на значних площах, оскільки Україна входить до невеликого світового товариства космічних держав, поліцейські найрозвиненіших країн світу реально застосовують космічний моніторинг, а тому наша пропозиція виглядає як декларація намірів переймання кращих світових практик протидії наркозлочинності.

Шульга А. М.: Чи сформулювали Ви у своїй роботі кримінологічний портрет особи злочинця, який вчиняє незаконні посів або вирощування снотворного маку чи конопель?

Відповідь: Дякую. У дисертації на підставі вивчення емпіричних даних та монографічної літератури нами встановлено, що за ступенем глибини антисуспільної спрямованості розглядувану нами категорію злочинців можна поділити на такі типи: 1) «нестійких», які вчинили злочин під впливом несприятливої ситуації та у зв'язку з психологічною слабкістю, відсутністю інтелектуальних та вольових ресурсів для вирішення складних життєвих проблем. Це переважно жителі сільської місцевості віком понад 50 років, у рівній мірі чоловіки або жінки, які ніде не працюють, пенсіонери, мають середню освіту. В основному представники цього типу характеризуються позитивно і вчинення злочинів для них не є прийнятним та характерним способом поведінки. Серед усіх осіб, яких виявили за вчинення злочину, передбаченого ст. 310 КК України їх частка складає приблизно 75 %; 2) «злісних», які мають стійку антисуспільну спрямованість і неодноразово скоювали злочини. Переважно ці особи вчиняли незаконний посів або вирощування снотворного маку чи конопель у сукупності з іншими злочинами у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (ст.ст. 307, 309, 317 КК України). У своїй більшості це чоловіки віком від 30 до 50 років, які ніде не працюють, мають середню освіту. Вчинення злочинів для представників цього типу є прийнятним та характерним способом поведінки, що є наслідком становлення їх особистості під впливом негативних моральних чинників, наслідком чого сформувалось позитивне ставлення до злочинного способу життя. Серед усіх осіб, яких виявили за вчинення злочину, передбаченого ст. 310 КК України їх частка складає приблизно 25 %, хоча може бути значно більшою, оскільки саме злочинність представників цього типу має значно вищий рівень латентності ніж у представників «нестійкого» типу, внаслідок отриманого ними раніше досвіду злочинної діяльності. Таким чином, в результаті здійсненого нами дослідження

встановлено, що характеристика осіб, які вчиняють незаконний посів або вирощування снотворного маку чи конопель, має свої особливості, які проявляються у віковому та статевому складі, освітньому рівні, соціальному статусі, а також у місці проживання злочинця.

Гладкова Є. О.: Яке місце посідають органи Національної поліції у системі суб'єктів запобігання розглядуваного Вами злочину?

Відповідь: Дякую. Визначаючи місце Національної поліції у системі загальносоціального запобігання злочинності нами зазначається, що Національна поліція України посідає провідне місце у цій системі, оскільки здійснює свою діяльність на правоохоронному рівні. Входячи до сфери відповідальності МВС України, Національна поліція серед інших органів внутрішніх справ виділяється тим, що наділена низкою повноважень, які визначають її головним суб'єктом діяльності щодо запобігання злочинності. Стосовно запобігання наркозлочинності це проявляється, зокрема, у функціонуванні в її складі департаменту протидії відповідним злочинам. Пропонується закріпити у окремому нормативному акті правове становище підрозділів протидії наркозлочинності у складі обласних управлінь Національної поліції України, у якому визначити мету їх діяльності, структуру, завдання та повноваження.

Після відповідей **Козара А. В.** на запитання з характеристикою його наукової зрілості виступив **науковий керівник – кандидат юридичних наук Ведмідський Олександр Володимирович** (в режимі відеоконференції), який розповів присутнім про хід дослідження, проведеного здобувачем під його керівництвом. Він підкреслив актуальність теми дисертації та відзначив, що проблематика дослідження узгоджується з Пріоритетними напрямками розвитку правової науки на 2016-2020 рр., затверджених Постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 03.03.2016 р. № 14-10; Переліком пріоритетних напрямів наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015-2019 рр., затверджених наказом МВС України від 16.03.2015 р. № 275; Стратегією державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 серпня 2013 р. № 735-р.

Ведмідський О. В. відзначив, що під час здійснення дисертаційного дослідження ад'юнктom проявлені належні компетентності щодо відбору та використання різноманітних як загальнонаукових та і спеціально-наукових методів пізнання, в тому числі діалектичного, порівняльно-правового, формально-логічного, системно-структурного й статистичного аналізу тощо.

В цілому в дисертації запропоновані нові науково обґрунтовані теоретичні та прикладні результати проведеного дослідження, а також розв'язані конкретні

наукові завдання в галузі кримінології. Структура роботи, виклад її тексту, оформлення здійсненні відповідно до вимог, які пред'являються до наукових робіт такого рівня. Результати дисертаційного дослідження впроваджено у наукову та освітню діяльність.

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертації, є достатньо обґрунтованими, достовірними та логічними. Метою дисертаційного дослідження є надання сучасної кримінологічної характеристики незаконного посіву або вирощування снотворного маку чи конопель та розробка заходів запобігання Національною поліцією України цьому злочину.

Вивчення змісту дисертації дозволяє зробити висновок про те, що поставленої мети досягнуто, завдання виконані. Обґрунтованість отриманих здобувачем результатів підтверджується обсягом опрацьованих даних, літературних джерел, їх критичним аналізом з наведеними конкретними висновками і рекомендаціями, а також обговоренням пропозицій в дискусійному порядку на науково-практичних конференціях.

Наукові положення, пропозиції, рекомендації та висновки, викладені у дисертації, мають достатній ступінь обґрунтованості. Практичне значення одержаних результатів полягає у формуванні пропозицій та рекомендацій, спрямованих на вдосконалення законодавства в частині кримінальної відповідальності за вчинення злочинів, пов'язаних з незаконним культивуванням нарковмісних рослин та підвищення ефективності діяльності органів внутрішніх справ щодо запобігання злочинам, пов'язаним із незаконним посівом або вирощуванням снотворного маку чи конопель.

За час роботи над дисертацією Козар А. В. зарекомендував себе як серйозний дослідник, здатний вирішувати складні теоретичні та практичні задачі. Творчий підхід до проведення наукової розвідки забезпечив наповненість дисертаційної роботи не лише теоретичним, але і практичним сенсом.

Таким чином, викладене дозволяє зробити висновок про те, що дисертація на тему «Кримінологічна характеристика та запобігання Національною поліцією України посіву або вирощуванню снотворного маку чи конопель», яка представлена до захисту на здобуття ступеня доктора філософії, є самостійним завершеним дослідженням, виконаним на належному рівні та відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 3 квітня 2019 року № 283), а також пп. 10, 11 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від

06 березня 2019 року № 167, а її автор – Козар Анатолій Володимирович – заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Після цього слово було надано **рецензентам** наукової роботи:

Рецензент – **доктор юридичних наук, професор Орлов Ю. В.** зазначив, що дисертант показав глибокі теоретичні та практичні знання окресленої проблематики, вміння самостійно узагальнювати і аналізувати нормативні матеріали, загальну та спеціальну літературу, робити правильні, науково-обґрунтовані висновки, формулювати визначення правових понять і пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства та практики його застосування.

Рецензентом було зауважено на тому, що Україна на зламі тисячоліть опинилася у вкрай складних, суперечливих умовах утвердження своєї державності. З одного боку вони визначаються викликами у сфері національної безпеки: гострою необхідністю захищати територіальну цілісність і суверенітет (у всіх його проявах) на всій території країни. З іншого ж – даються в знаки історично зумовлені труднощі посттоталітарного транзиту, невід’ємними рисами вітчизняного варіанту якого виявилися державно-кримінальний симбіоз на фоні соціальної девальвації ліберально-гуманістичної ідеології, ідей демократії та правової держави. При цьому важливо зауважити, що вказана девальвація зумовила криміналізацію найбільш глибинних соціально-динамічних структур, їх деінституціоналізацію. І цілком зрозумілим є те, що кризовий характер розвитку суспільства вимагає таких же кризових (у розумінні екстреності та неординарності) рецептів його стабілізації. Наявні доктринальні здобутки лишаються недосяжними практиці протидії злочинності. Вірніше остання виявляється недосяжною, зачищеною до наукових новацій. Саме в цьому вбачається одна з найбільш фундаментальних проблем у сфері зниження криміналізованості суспільства. Але її вирішення – то не тільки справа практики управління. Остання має бути забезпечена науково обґрунтованою методикою синтезу, єднання дискурсу та практики в царині кримінально-превентивної діяльності, а надто у сфері протидії наркозлочинності – однієї з найбільш гострих медико-соціальних, кримінологічних проблем. На вирішення цієї проблеми і спрямоване дисертаційне дослідження А. В. Козара. А тому його цілком можна вважати актуальним та затребуваним.

Орлов Ю. В. зазначив, що ознайомлення з рукописом дає підстави стверджувати, що робота містить необхідні для такого дослідження компоненти – опис методології пізнання наукової проблеми, критичний аналіз досягнень більшості попередніх дослідників цієї та суміжних проблем, суттєву емпіричну базу, належну апробацію результатів дослідження.

Основні положення, висновки та рекомендації, що сформульовані автором, в тому числі й ті, що віднесені ним до висновків, мають відповідний рівень обґрунтованості. Цього вдалося досягти шляхом використання широкого кола наукової літератури та результатів емпіричних досліджень. Науковий апарат рецензованої праці є достатньо високий, матеріал викладений чітко, доступно та юридично грамотно. Позиції, які відстоює дисертант, ґрунтуються на наявних досягненнях світової та вітчизняної кримінально-правової, кримінологічної, конституційно-правової доктрини, теорії управління, положеннях суміжних дисциплін. Авторські думки, висновки, пропозиції підтверджуються фактами, критичним аналізом чинного законодавства, вже висловленими в юридичній літературі позиціями вчених з відповідного приводу.

Детальний і аргументований розгляд окремих питань теми дослідження дозволив здобувачеві висловити певну кількість пропозицій щодо удосконалення українського законодавства і практики діяльності Національної поліції щодо запобігання посіву або вирощуванню снотворного маку чи конопель, з якими є сенс погодитись, а деякі – потребують подальшого дослідження й обговорення.

На думку рецензента, структура роботи, перелік і зміст розглянутих питань свідчать і про новизну дослідження. В дисертації вперше комплексно опрацьовано широке коло важливих для розвитку сучасної кримінологічної науки положень, зроблено низку теоретичних узагальнень та визначень, запропоновано додаткову аргументацію, нові підходи та авторське бачення системи запобігання Національною поліцією посіву або вирощуванню снотворного маку чи конопель в Україні.

В межах рецензованого дослідження виправданим видається прагнення автора обґрунтувати деякі нові теоретичні положення, уточнити зміст окремих понять та категорій, що мають вагоме значення для доктрини і практики протидії злочинності. Здобувачем по-новому вирішені окремі теоретичні питання теми дослідження, що свідчить про добрі знання ним теорії конституційного, адміністративного і кримінального права, теорії управління, філософії, соціології.

Орлов Ю. В. зауважив на тому, що надаючи загальну позитивну оцінку роботі А. В. Козара, належить вказати, що у дисертаційному дослідженні мають місце й окремі суперечливі положення, які потребують пояснень здобувача. Зокрема, за текстом роботи зустрічаються посилання на відомості Генеральної прокуратури України, окремі аспекти її діяльності. Відповідні фрагменти тексту варто привести у відповідність з чинною редакцією Закону України «Про прокуратуру», зауваживши на тому, що в структурі прокуратури наразі виділяється Офіс Генерального прокурора, а не Генеральна прокуратура.

Також слід виправити й ті частини роботи, в яких Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України розглядаються як *центральні* органи державної влади, що визначають політику у сфері запобігання злочинності. Вочевидь, мова має йти про вищі органи державної влади, а не центральні.

Разом з тим, висловлені зауваження в цілому не знижують наукової цінності рецензованої праці, що дає підстави для загального висновку: в дослідженні А. В. Козара сформульовано і обґрунтовано достатню кількість інноваційних висновків та положень, які свідчать про вагомий внесок автора у розвиток кримінологічної науки в Україні. Дисертація «Кримінологічна характеристика та запобігання Національною поліцією України посіву або вирощуванню снотворного маку чи конопель» відповідає всім нормативним, методичним і доктринальним вимогам, що висувають до робіт такого типу та може бути рекомендована до розгляду в одноразовій спеціалізованій вченій раді відповідного профілю з метою здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент – **доктор юридичних наук, професор Ященко А. М.** звернув увагу на актуальність теми рецензованої дисертації, яка зумовлена тим, що незаконні посів або вирощування снотворного маку чи конопель в Україні продовжують бути одним із характерних видів злочинів у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, якому властиві високий рівень латентності та значний вплив на наркотизацію суспільства. За справедливим зауваженням здобувача серед загальної кількості злочинів у сфері незаконного обігу наркотичних засобів незаконне культивування нарковмісних рослин традиційно посідає третє місце. Отже високий рівень суспільної небезпечності діяльності з незаконного культивування нарковмісних рослин є очевидним. З огляду на це, дослідження кримінологічної характеристики і проблем запобігання Національною поліцією України посіву або вирощуванню снотворного маку чи конопель, поза всяким сумнівом заслуговує лише підтримки та схвальної оцінки.

Рецензент зазначив, що подане дослідження відзначається комплексним характером вирішення проблем кримінологічної теорії та практики; розмаїттям методів і багатоаспектністю підходів до вивчення різного роду функціональних аспектів кримінологічної характеристика та запобігання Національною поліцією України посіву або вирощуванню снотворного маку чи конопель; оригінальною постановкою принципових питань у кожному з розділів та обґрунтованими пропозиціями щодо їх розв'язання; детальним вивченням проблем імплементації авторських пропозицій і розробок у практичну правоохоронну та нормотворчу діяльність. З урахуванням цього, порушена

проблематика є актуальною і своєчасною, адже простежується спільність витоків та єдність підходів до вирішення проблем, що накопичились у цій сфері.

Про обґрунтованість отриманих даних та сформульованих висновків свідчить аналіз теоретичної основи дисертації, її інформаційного та емпіричного підґрунтя. Автором використана значна кількість літературних джерел, які представляють роботи фахівців з філософії, логіки, системного аналізу, кримінального, кримінально-виконавчого, кримінології, теорії оперативно-розшукової діяльності. До аналізу поставлених проблем також були залучені праці вчених колишнього Радянського Союзу. Окремі пропозиції підкріплюються відповідними узагальненнями кримінальної статистики та судово-слідчої практики, аналізами правової публіцистики, довідкових видань.

На думку рецензента заслуговує на увагу визначена автором модель запобігання незаконним посівам або вирощуванню снотворних маків чи конопель, до основних елементів якої віднесено: мету запобігання; об'єкти запобіжного впливу; суб'єктів запобіжної діяльності; рівні запобігання; заходи запобігання. Доведено, що мета заходів запобігання має полягати у зниженні рівня такого виду злочинної діяльності, як незаконне культивування нарковмісних рослин. До об'єктів запобігання незаконним посівам або вирощуванню снотворних маків чи конопель слід відносити явища та процеси, що мають різну природу походження: економічні, соціальні, політичні, морально-психологічні та інші фактори, що визначають рівень і динаміку наркозлочинності. До системи суб'єктів з числа державних та муніципальних органів, які здійснюють запобіжну діяльність щодо незаконного культивування нарковмісних рослин відносяться: 1) центральні органи державної влади, що визначають політику у сфері запобігання злочинності (Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України); 2) державні органи, що не мають функціонального спрямування на запобігання наркозлочинності та злочинам, пов'язаним із незаконним посівом або вирощуванням снотворного маку чи конопель (МОЗ, Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками); 3) державні органи, що здійснюють правоохоронну діяльність у сфері запобігання наркозлочинності (суд, прокуратура, Національна поліція, СБУ, Державна прикордонна служба); 4) місцеві державні та муніципальні органи у компетенції яких прийняття комплексних програм з протидії наркозлочинності (міські, селищні та районні ради, керівні органи ОТГ).

Ященко А. М. вказав, що в дисертації сформульовано низку конкретних пропозицій та рекомендацій, спрямованих на удосконалення теоретико-правових засад і практики запобігання Національною поліцією України посіву або вирощуванню снотворного маку чи конопель на основі вжиття комплексу

заходів впливу на найбільш зловоденні та винятково небезпечні для сучасної України проблеми, у тому числі і організаційними та управлінськими засобами.

Науковий інтерес представляють роздуми автора стосовно детермінант незаконного посіву або вирощування снотворного маку чи конопель: поступове погіршення матеріального становища населення України, особливо її сільських мешканців у економічній сфері; гірші ніж у міських мешканців умови життя селян у соціальній сфері; втрата монополії держави у такому важливому напрямі духовної сфери, як сфера ідеології; політична нестабільність у державі, відсутність дієвого механізму захисту прав та законних інтересів окремих громадян, а також прорахунки у політиці реформування державних органів у політичній сфері; існування організованої наркозлочинності.

Таким чином, на думку Ященка А. М., є всі підстави для загального висновку про те, що за результатами проведеного дослідження у дисертації А. В. Козара представлені сучасні проблемні питання кримінологічної характеристики та запобігання Національною поліцією України посіву або вирощуванню снотворного маку чи конопель та сформульовано авторське бачення шляхів їх вирішення. Робота відповідає паспорту спеціальності 081 «Право», а також вимогам нормативних документів та може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді у Харківському національному університеті внутрішніх справ.

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Доктор юридичних наук, професор Харченко В. Б. у своєму виступі зазначив, що вивчення дисертації Козара А. В. та копій опублікованих здобувачем друкованих праць дозволяє зробити висновок про актуальність теми дослідження.

Харченко В. Б. вважає, що викладені у вступі та двох розділах основної частини роботи положення, які стосуються постановки проблеми в цілому, окремих її аспектів та способів їх вирішення переконують у тому, що відповідні питання теоретично і практично важливі, недостатньо розроблені в доктрині та перспективні для дослідження. Робота основана на достатній джерельній базі. Висновки та пропозиції роботи отримано із застосуванням традиційних й апробованих кримінологічною наукою методів. Актуальність теми дисертації підтверджується її узгодженістю з пріоритетними напрямками наукових досліджень Харківського національного університету внутрішніх справ та Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Структура роботи є логічно обґрунтованою та відповідає предмету й завданням дослідження, а поставлені у вступі дисертації задачі здобувачем наукового ступеня виконані в повному обсязі.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, обумовлюється перш за все тим, що вона по-новому й водночас із урахуванням сформованого на теперішній час стану теоретико-доктринальної розробки проблематики, з урахуванням сучасних емпіричних даних презентує характеристику сутності та форм заходів запобігання одному із найбільш розповсюджених видів наркозлочинів.

Результати дисертаційного дослідження отримали достатнє висвітлення в опублікованих дисертантом п'ятьох одноособово підготовлених наукових публікаціях та двох тезах доповідей на науково-практичних заходах. Окремі виявлені в ході рецензування недоліки стосуються здебільшого дискусійних питань, порушених в роботі, або мають характер побажань, спрямованих на покращення окремих її положень та не знижують позитивної оцінки наукової новизни, практичної значущості й ступеня завершеності дисертаційного дослідження.

На підставі викладеного Харченко В. Б. робить висновок, що дисертаційне дослідження Козара А. В. «Кримінологічна характеристика та запобігання Національною поліцією України посіву або вирощуванню снотворного маку чи конопель» є завершеним самостійним монографічним дослідженням, що містить наукові положення та науково обґрунтовані результати у галузі науки кримінального права, яке відповідає вимогам пп. 10, 11 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167, а також паспорту спеціальності 081 «Право», а тому може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді у Харківському національному університеті внутрішніх справ.

Доктор юридичних наук, професор Литвинов О. М. підтримав актуальність дослідження проблем сутності та форм заходів запобігання Національною поліцією України посіву або вирощуванню снотворного маку чи конопель, як невід'ємного елемента системи запобігання наркозлочинності в цілому, орієнтованої на кращі європейські стандарти. Він підкреслив, що дослідження теоретичних та прикладних проблем запобігання Національною поліцією України злочинам, пов'язаним з незаконним посівом або вирощуванням снотворного маку чи конопель, є комплексною міжгалузевою проблемою, для вирішення якої необхідно враховувати зв'язки відповідних законодавчих приписів КК України та цілої низки інших законодавчих актів.

На думку Литвинова О. М. проведений дисертантом аналіз наукової проблеми є ґрунтовним, базується на апробованих методах наукового пошуку, традиційних для кримінологічних досліджень. Науковий аналіз є докладним, позиції здобувача наукового ступеня щодо деталізованої науково-теоретичної

інтерпретації й критичного аналізу проблеми кримінологічної характеристики та запобігання Національною поліцією України посіву або вирощуванню снотворного маку чи конопель є переконливими.

Литвинов О. М. відзначає, що висновки й узагальнення зроблені Козарем А. В. на підставі аналізу достатньо широкого кола літературних джерел, широкої емпіричної бази, що підтверджує їх обґрунтованість. Загальна побудова дисертації, її змістовний і композиційний компоненти дають підстави вести мову про досягнення поставленої автором мети щодо надання сучасної кримінологічної характеристики незаконного посіву або вирощування снотворного маку чи конопель та розробки заходів запобігання Національною поліцією України цьому злочину.

У цілому доповідач дав позитивну оцінку дисертаційному дослідженню здобувача та зазначив, що дисертація Козара А. В. за темою «Кримінологічна характеристика та запобігання Національною поліцією України посіву або вирощуванню снотворного маку чи конопель», яка представлена до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії, є самостійним завершеним дослідженням, виконаним на належному рівні та відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 3 квітня 2019 року № 283), а також пп. 10, 11 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167, а її автор – Козар Анатолій Володимирович – заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Узагальнюючи результати обговорення, дисертацію Козара А. В. «Кримінологічна характеристика та запобігання Національною поліцією України посіву або вирощуванню снотворного маку чи конопель» можна рекомендувати до захисту.

На основі результатів обговорення присутніх на засіданні вирішили запропонувати такий

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації на тему «Кримінологічна характеристика та запобігання Національною поліцією України посіву або вирощуванню снотворного маку чи конопель», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Обґрунтування вибору теми дослідження. Основний державний орган, який здійснює заходи запобігання злочинності є Національна поліція України, яка на сьогодні знаходиться у процесі реорганізації своєї структури, що залишилась їй у спадок від міліції. Тому на сьогодні актуальним є розгляд діяльності реформованих поліцейських підрозділів із запобігання різним проявам злочинності. Це у повній мірі стосується і такого небезпечного виду злочинності, як наркозлочинність.

Незаконні посів або вирощування снотворного маку чи конопель в Україні продовжують бути одним із характерних видів сільської злочинності, якому властиві високий рівень латентності та значний вплив на наркотизацію суспільства. Оскільки саме розгляданий злочин є першою стадією незаконного обігу наркотиків рослинного походження (виробництва, перевезення, збуту, придбання тощо) і тому виступає головною передумовою існування переважної його частини. Серед загальної кількості злочинів у сфері незаконного обігу наркотичних засобів незаконне культивування нарковмісних рослин традиційно посідає третє місце. У 2016 р. в Україні обліковано 1766 злочинів, передбачених ст. 310 КК України, у 2017 р. – 2017, 2018 р. – 1555 та у 2019 р. – 1610 фактів. При цьому у 2016 р. виявлено 1473 особи, які вчинили розгляданий злочин, у 2017 р. – 1751 особу, у 2018 р. – 1312 осіб та у 2019 р. – 1394 особи. Також, за даними Національної поліції України, наприклад, у 2016 р. вилучено наркотичних засобів загалом 1 756 000 г, з них 1400000 г – марихуани та 338000 г макової соломи, тобто частка наркотичних засобів рослинного походження складає абсолютну більшість: 98,97 %. Високий рівень суспільної небезпечності діяльності з незаконного культивування нарковмісних рослин не викликає сумніву.

Дослідженням окремих питань, пов'язаних із протидією незаконним посівам та вирощуванню снотворного маку чи конопель, займалося чимало вітчизняних і зарубіжних вчених. Проблемам кримінальної відповідальності й покарання за цей злочин присвячені роботи А. А. Альохіна, Л. М. Анісімова, Ю. В. Бауліна, В. І. Борисова, В. О. Глушкова, Л. В. Дороша, М. М. Кадирова, О. О. Ковалкіна, В. М. Купченка, Н. А. Мірошніченко, А. А. Музики, М. І. Ожиганова, Л. І. Романової, М. П. Селіванова, В. М. Смітєнко, Є. В. Фесенка, М. С. Хруппи та ін. Але їх праці в основному проводились за часу дії КПК України 1960 р. і не враховують сучасного стану запобігання цьому явищу Національною поліцією України.

На дисертаційному рівні розглядувану проблему дослідив А. М. Бабенко (м. Донецьк, 2007 рік), проте автор акцентував увагу на діяльності органів внутрішніх справ, а саме міліції, та у зовсім інших соціально-економічних умовах; положення докторської дисертації Є. О. Гладкової темою «Кримінологічні засади стратегії й тактики протидії наркозлочинності в

Україні» (м. Харків, 2019 рік) стали методологічним підґрунтям для формулювання висновків дослідження проблеми кримінологічної характеристики та запобігання Національною поліцією України посіву або вирощуванню снотворного маку чи конопель.

Викладене засвідчує відсутність на сьогодні комплексних кримінологічних досліджень питання кримінологічної характеристики та запобігання Національною поліцією України посіву та вирощуванню снотворного маку та конопель, що вказує на актуальність теми та зумовлює необхідність проведення відповідного комплексного наукового пошуку.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана на кафедрі кримінального права та кримінології Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ відповідно до: Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016–2020 рр., затверджених Постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 03.03.2016 р. № 14-10; Переліку пріоритетних напрямів наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015–2019 рр., затверджених наказом МВС України від 16.03.2015 р. № 275; Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 серпня 2013 р. № 735-р.

Тема дисертації затверджена Вченою радою Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ 23 листопада 2017 р. (протокол № 3).

Мета і завдання дослідження. *Метою* дослідження є надання сучасної кримінологічної характеристики незаконного посіву або вирощування снотворного маку чи конопель та розробка заходів запобігання Національною поліцією України цьому злочину.

Реалізація поставленої мети зумовила необхідність вирішення таких *завдань*:

- дослідити кримінологічні показники злочину, передбаченого ст. 310 КК України;
- розробити кримінологічну характеристику осіб, які вчиняють незаконні посів або вирощування снотворного маку чи конопель;
- встановити причини та умови вчинення злочинів, пов'язаних з незаконним культивуванням нарковмісних рослин;
- визначити модель запобігання незаконним посівам або вирощуванню снотворних маків чи конопель;
- запропонувати загальносоціальні заходи запобігання злочинам, пов'язаним з незаконним культивуванням нарковмісних рослин;
- визначити місце Національної поліції України у системі суб'єктів загальносоціального запобігання злочинам, пов'язаним з незаконним посівом

або вирощуванням снотворного маку чи конопель;

- запропонувати спеціально-кримінологічні заходи запобігання Національною поліцією України злочинам, пов'язаним з незаконним культивуванням нарковмісних рослин;

- сформулювати пропозиції з удосконалення чинного законодавства та практики його застосування щодо діяльності Національної поліції України у сфері протидії злочинам, пов'язаним з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають під час запобігання злочинам, пов'язаним з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів.

Предметом дослідження є кримінологічна характеристика та запобігання Національною поліцією України посіву або вирощуванню снотворного маку чи конопель.

Методи дослідження. У ході дослідження було використано комплекс загальнонаукових та спеціально-наукових методів пізнання. Основним методом, використаним у дослідженні, діалектичний метод наукового пізнання, який використовувався для дослідження кримінологічної характеристики злочинів, пов'язаних з незаконним культивуванням нарковмісних рослин (підрозділи 1.1–1.3). Поряд з ним використовувались і ряд інших методів, зокрема: формально-логічний – для обґрунтування положень та пропозицій, висловлених в роботі, тлумачення окремих понять і термінів (підрозділи 1.1, 2.1); метод системного аналізу – для проведення кримінологічної характеристики цих злочинів, а також для дослідження загальносоціальних та спеціально-кримінологічних заходів запобігання злочинам, пов'язаним з незаконним культивуванням нарковмісних рослин (підрозділи 1.2, 1.3, 2.2); догматичний метод – для аналізу норм чинного законодавства, проєктів нормативно-правових актів, який дозволив виявити недоліки та протиріччя, а також допоміг сформулювати пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання діяльності органів внутрішніх справ щодо запобігання цим злочинам, а також розробити пропозиції щодо оптимізації назви ст. 310 КК України (підрозділи 1.3, 2.1); соціологічний метод (анкетування, вивчення документів) використовувався для анкетування працівників органів внутрішніх справ та вибіркового вивчення кримінальних справ (підрозділи 1.1, 2.1–2.3); статистичний метод – для опрацювання даних офіційної статистики Департаменту інформаційних технологій Міністерства внутрішніх справ України, Генеральної прокуратури України, Державної судової адміністрації України (підрозділи 1.2, 1.4).

Вказані наукові методи використовувалися у взаємозв'язку і взаємозалежності, що сприяло всебічності та об'єктивності проведення

дослідження, обґрунтованості теоретичних висновків і практичних рекомендацій.

Емпіричну основу дослідження становлять: матеріали 193 архівних кримінальних справ, розглянутих судами Дніпропетровської, Донецької, Луганської, Львівської, Одеської, Запорізької областей; результати анкетування 197 працівників Національної поліції Дніпропетровської, Донецької, Луганської, Запорізької областей; статистична та аналітична інформація Департаменту інформаційних технологій Міністерства внутрішніх справ України; Генеральної прокуратури України; Державної судової адміністрації України.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є першим комплексним монографічним дослідженням в Україні, яке присвячене вирішенню теоретичних та прикладних проблем запобігання Національною поліцією України злочинам, пов'язаним з незаконним посівом або вирощуванням снотворного маку чи конопель. У роботі сформульовано ряд нових наукових положень і висновків, зокрема:

вперше:

– доведено, що здійснення супутникового космічного моніторингу у перспективі має стати дієвим засобом виявлення незаконних посівів нарковмісних рослин на значних площах, у разі відсутності попередньої оперативної інформації про такі посіви. Пропонується розробити механізм використання підрозділами протидії наркозлочинності Національної поліції України даних, які отримують компанії, що використовують технології супутникового моніторингу земель для виявлення незаконних посівів снотворного маку та конопель;

– доведено, що нормативна база щодо використання Національною поліцією України квадрокоптерів має бути приведена до належного правового забезпечення. Слід закріпити у ст. 40 Закону України «Про Національну поліцію» «Застосування технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису» можливість використання безпілотних літальних апаратів для здійснення фото- і кінозйомки, відеозапису у якості превентивного поліцейського заходу;

– запропоновано під взаємодією підрозділів Національної поліції з правоохоронними органами у сфері запобігання незаконному культивуванню нарковмісних рослин розуміти засновану на чіткому дотриманні норм законодавства, спільну діяльність Національної поліції України та інших правоохоронних органів, яка проводиться у конкретних формах, за допомогою спеціально визначених методів, узгоджених за місцем і часом, з метою протидії незаконним посівам або вирощуванню снотворного маку чи конопель;

удосконалено:

– форми взаємодії підрозділів Національної поліції України з іншими правоохоронними органами, органами місцевого самоврядування, місцевими органами виконавчої влади, МОЗ і Державною службою України з лікарських засобів та контролю за наркотиками. Наголошується на доцільності спільного проведення профілактичних операцій, спрямованих на запобігання злочинам, пов'язаним з незаконним культивуванням нарковмісних рослин, розробці спільних міжвідомчих методичних рекомендацій щодо кваліфікації та розслідування злочинів, передбачених ст. 310 КК України для працівників Національної поліції та інших правоохоронних органів, а також інших документах методичного спрямування;

– класифікацію суб'єктів загальносоціального запобігання злочинам, пов'язаним з незаконним культивуванням нарковмісних рослин: 1) вищі органи державної влади, що визначають політику у сфері запобігання злочинності, зокрема і пов'язаній із незаконним посівом або вирощуванням снотворного маку чи конопель, а також створюють та удосконалюють відповідну нормативно-правову базу (Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України); 2) державні органи, що не мають функціонального спрямування на запобігання наркозлочинності та злочинам, пов'язаним із незаконним посівом або вирощуванням снотворного маку чи конопель, зокрема, проте здійснюють державне регулювання і контроль у сферах обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та протидії їх незаконному обігу (МОЗ, Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками); 3) державні органи, що здійснюють правоохоронну діяльність у сфері запобігання наркозлочинності, зокрема і злочинам, пов'язаним із незаконним посівом або вирощуванням снотворного маку чи конопель (суд, прокуратура, Національна поліція, СБУ, Державна прикордонна служба); 4) місцеві державні та муніципальні органи у компетенції яких прийняття комплексних програм з протидії наркозлочинності, матеріальна, інформаційна та інша допомога місцевим правоохоронним органам (міські, селищні та районні ради, керівні органи ОТГ);

– кримінологічну характеристику осіб, які вчиняють незаконний посів або вирощування снотворного маку чи конопель. Встановлено, що вона має свої особливості, які проявляються у віковому та статевому складі, освітньому рівні, соціальному статусі, а також у місці проживання злочинця;

дістало подальшого розвитку:

– кримінологічна характеристика злочинів, пов'язаних з незаконним культивуванням нарковмісних рослин, яка має свої особливості на відміну від кримінологічної характеристики наркозлочинності, що проявляються через рівень, структуру, динаміку, географію, детермінанти, особу злочинця;

– виділення системи детермінант незаконного посіву або вирощування снотворного маку чи конопель, яку утворюють економічні, політичні, правові, організаційно-управлінські фактори. Констатовано, що вони хоча в основному пов'язані з причинами та умовами більшості злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, проте мають свої особливості, які обумовлені тим, що розглядааний злочин переважно вчиняється у сільській місцевості особами похилого віку, тому містять детермінанти сільської та геронтологічної видів злочинності;

– пропозиція щодо створення у рамках організовуваної у системі МВС України єдиної інформаційної системи географічної бази даних обліку територій на яких розповсюджені як незаконне, так і ліцензійне культивування нарковмісних рослин та включення її до переліку пріоритетних інформаційних ресурсів.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані:

– у науково-дослідній сфері – для подальших досліджень у кримінологічній галузі, зокрема щодо дослідження детермінант злочинів, що пов'язані з незаконним посівом або вирощуванням снотворного маку чи конопель, та заходів запобігання органами внутрішніх справ зазначеним злочинам.

– у правотворчості – для вдосконалення законодавства в частині кримінальної відповідальності за вчинення злочинів, пов'язаних з незаконним культивуванням нарковмісних рослин;

– у правозастосовчій діяльності – для підвищення ефективності діяльності органів внутрішніх справ щодо запобігання злочинам, пов'язаним із незаконним посівом або вирощуванням снотворного маку чи конопель;

– в освітньому процесі – положення та висновки дисертації використовуються при викладанні навчальних дисципліни «Кримінологія», «Кримінальне право».

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення дисертації, теоретичні і практичні висновки оприлюднені на двох всеукраїнських науково-практичних конференціях та регіональному науково-практичному семінарі, зокрема «Правові та організаційні засади забезпечення державою правоохоронної функції» (м. Дніпро, 30 жовтня 2018 р.), «Вплив рівня дозвілля та відпочинку молоді на зниження рівня злочинності» (м. Дніпро, 31 травня 2019 р.).

Публікації. Результати дослідження викладено у семи наукових публікаціях, з яких три – у фахових наукових виданнях України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів

доктора юридичних наук, кандидата юридичних наук та ступеня доктора філософії у галузі права, дві статті у зарубіжних виданнях, одна з яких у періодичному науковому виданні держави-члена ЄС за профілем дисертації, та двох тезах доповідей.

**Список публікацій здобувача за темою дисертації,
в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:**

1. Козар А. В. Вопрос определения отдельных причин и условий, что детерминируют незаконный посев или выращивание снотворного мака и конопли. *Право и политика*. 2018. № 2. С. 154–160.

2. Козар А. В. До питання визначення місця та ролі Національної поліції України у системі загальносоціального запобігання незаконному посіву або вирощуванню снотворного маку чи конопель. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2018. Випуск 50. Т. 4. С. 184–189.

3. Козар А. В. Окремі аспекти спеціально-кримінологічного запобігання Національною поліцією України незаконним культивуванням нарковмісних рослин. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2019. № 4. С. 122–128.

4. Козар А. В. Дослідження окремих кількісних та якісних показників незаконного посіву або вирощування снотворного маку чи конопель в Україні. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2019. № 6 (volume 3). Р. 123–129.

5. Козар А. В. Соціально-демографічна характеристика осіб, які вчиняють посів або вирощування снотворного маку чи конопель. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 1. С. 218–221. URL: www.lsej.org.ua/1_2020/54.pdf

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Козар А. В. Актуальні питання використання безпілотних літальних апаратів для запобігання незаконному вирощуванню снотворних маків чи конопель // Правові та організаційні засади забезпечення державою правоохоронної функції: матеріали Всеукраїнська науково-практична конференція (м. Дніпро, 30 жовтня 2018 р.). Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2018. С. 115–118.

7. Козар А. В. Вікова характеристика осіб, які вчиняють незаконний посів або вирощування снотворних маків чи конопель // Вплив рівня дозвілля та відпочинку молоді на зниження рівня злочинності: матеріали Регіонального науково-практичного семінару (м. Дніпро, 31 травня 2019 р.). Дніпро: Видавець Біла К. О., 2019. С. 50–53.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана грамотно, а стиль викладення матеріалів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечують легкість і доступність їх сприйняття.

Відповідність дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту. Робота відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), а також пп. 10, 11 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167, і може бути подана до разової спеціалізованої вченої ради для її захисту.

В результаті відкритого голосування учасники засідання фахового семінару в кількості 26 осіб подали голоси «за». Ніхто із учасників фахового семінару не проголосував «проти» рекомендації дисертаційної роботи Козара А. В. до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

У результаті експертизи дисертації та повноти публікації основних результатів дослідження Козара Анатолія Володимировича

ПОСТАНОВИЛИ:

1. Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Козара Анатолія Володимировича на тему «Кримінологічна характеристика та запобігання Національною поліцією України посіву або вирощуванню снотворного маку чи конопель» схвалити.

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю та практичною придатністю здобутих результатів дисертація Козара Анатолія Володимировича відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), пп. 10, 11 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167.

3. Рекомендувати дисертацію Козара Анатолія Володимировича на тему «Кримінологічна характеристика та запобігання Національною поліцією України посіву або вирощуванню снотворного маку чи конопель» до захисту на

здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 26; проти – немає; утримались – немає.

Рецензент

**Професор кафедри кримінального права
і кримінології факультету № 1
Харківського національного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор**

Юрій ОРЛОВ

Рецензент

**Професор кафедри кримінального права
і кримінології факультету № 1
Харківського національного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор**

Андрій ЯЩЕНКО

